

การวิจัยเรื่อง “การจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของชุมชน : กรณีศึกษา เมืองโบราณเวียงท่ากาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของชุมชน และเพื่อศึกษาแนวทางและมาตรการในการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของชุมชน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวทางการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการเข้าไปศึกษาในชุมชนโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สทนากลุ่ม การสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและอย่างไม่มีส่วนร่วม ข้อมูลที่ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์แยกแยะเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์และนำเสนอโดยการบรรยาย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ด้านปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของชุมชน ได้แก่

1. ความผูกพันของประชาชนในชุมชน ซึ่งเกิดจากการที่เป็นกลุ่มเดียวกัน มีรากเหง้าเดียวกัน ก่อให้เกิดสำนึกร่วมกัน ที่จะร่วมมือ ร่วมใจ ในการจัดการกับปัญหา และดำเนินการเพื่อประโยชน์ของชุมชน เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความร่วมมือให้ชุมชนร่วมจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม

2. ความตระหนัก ที่เกิดจากประสบการณ์ ความใส่ใจ การให้คุณค่า สิ่งปลูกสร้าง ก่อให้เกิดความร่วมมือ เพื่อแสวงหาวิธีการในการแก้ไขปัญหาที่ชุมชนประสบอยู่ ในการจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ก็ต้องสร้างจิตสำนึกในด้านความตระหนักให้คนในชุมชน จึงจะดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความเข้มแข็งของชุมชน ในการรวมกลุ่มพึ่งพาอาศัยกัน โดยอาศัย ความรู้ อำนาจ และกลไกภายในชุมชน ก่อให้เกิดศักยภาพในการแก้ไขปัญหาที่กระทบกับชุมชน รวมถึงปัญหาในการดูแลสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมด้วยเช่นกัน

4. การพึ่งตนเองได้ ในเรื่องความรู้ รายได้ ช่วยให้การดำเนินกิจกรรมด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง สามารถรักษาหรือพัฒนาให้เกิดความก้าวหน้าต่อทั้งชุมชนและสังคมได้

5. สิทธิในการใช้ทรัพยากร ทรัพยากรโดยเฉพาะทางด้านสิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ผู้มีสิทธิในการใช้ประโยชน์คือรัฐ หากมีการกระจายให้ชุมชนได้ร่วมใช้ประโยชน์ จะสร้างคุณค่าและความหวงแหน ให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือในการจัดการต่อไป

ด้านแนวทางและมาตรการในการส่งเสริมการจัดการสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมของชุมชน ได้แก่

1. การสร้างความเข้มแข็งทางด้านความรู้ให้ท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนเข้าใจถึงภูมิหลังและบทบาทหน้าที่ของตนเอง ได้อย่างถูกต้อง สามารถปฏิบัติตัวได้อย่างเหมาะสม เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและสังคม

2. สร้างมาตรการในการพึ่งพาตัวเอง โดยการสร้างให้ชุมชนมีความสามารถในการจัดการ ด้วยการสนับสนุนในด้าน การดำเนินงาน บุคลากร วิธีการทำงานความรู้ในงาน รวมถึงกฎหมายและนโยบายที่ชัดเจน เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. ส่งเสริมสิทธิของชุมชนในการจัดการทรัพยากร และให้สิทธิแก่ชุมชนได้รับประโยชน์จากการร่วมดูแล จัดการทรัพยากร อย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

The main objectives of this research were to study the factors affecting community-based management of fine art environment, and to find out guidelines and measures for promoting such management.

The data for this qualitative research were collected and analysed from documents informal interviews, group discussions, and participatory and non-participatory observations. All data were then, reviewed, categorized, analyzed and presented in a descriptive form. The results of this study were as follow :

The factors that affected community-based management of fine art environment at Wiang Tha Kan were as follows:

1. The relationships among the people in the community created an awareness of people to help solving most problems, and doing most things for their community's benefit, leading to the cooperation in managing their fine art environment.
2. People's experience, attention, and any stimulator could cause the awareness of the community and people to seek for solution of the community's existing problems. Therefore, the people's awareness should be encouraged in order to create efficient management of their fine art environment.
3. The community's strength created the potentiality to solve any problem including the management of their fine art environment that had a social impact on the community.
4. The community-based management of fine art environment at Wiang Tha Kan could be continuously proceeded and developed since the community was self-dependent in term of knowledge and income.
5. The right to access resources especially fine art environment that used to belong to the government should be distributed to the community people in order to bring the cooperation among people to manage their fine art environment.

The guidelines and measures for promoting community-based management of fine art environment were as follows:

1. The community's indigenous knowledge should be strengthened in order to create the comprehension to their own background and duty that would lead to appropriate practice, beneficial to the community.
2. In order to encourage the community more self-dependent, the people should be supported in term of the necessary officials, the knowledge on the proceeding and also the remarkable law or policy enhancing community's participation.
3. The people should be given the right to manage their own fine art environment and allowed to equally get some benefit from this management.